

Bygdevekstavgift
mellom
Staten v/ Kommunal- og distriktsdepartementet,
Vestland fylkeskommune og
pilotkommunane Solund og Fedje
2025-2028

1. Bakgrunn

Målet med bygdevekstavtalar er å bidra til busetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og framtidretta næringsutvikling i dei minst sentrale delane av Distrikts-Noreg. Målgruppa for ordninga er dei minst sentrale distriktskommunane. Departementet har oppfordra til samarbeid mellom kommunar.

Fem pilotområde blei hausten 2022 etter søknad valt ut til å prøve ut bygdevekstavtalar som nytt distriktpolitisk verkemiddel. Vinteren 2024 blei fem nye pilotområde valt ut til å prøve ut bygdevekstavtaler som nytt distriktpolitisk verkemiddel. Det er i dag totalt ti bygdevekstpilotar spreidd over heile landet.

Avtalane skal i hovudsak gi rammer for relevante samarbeidspartnarar til å utforske behov og handlingsrom for nye løysingar som kan komme fleire distriktskommunar til gode. Gjennom førebuande arbeid med bygdevekstavtalen er det identifisert ulike innsatsområde som representerer særlege utfordringar i området. Desse er gjengitt som delmål under kap. 6 i avtalen. Staten ser behov for å støtte opp under arbeidet med bygdevekstavtalene, og skal gjennom eit samarbeid med kommunane og andre partar utforske lokalt tilpassa løysingar til desse utfordringane.

2. Hovudparter i avtalen

Hovudpartar i denne avtalen er:

- Solund kommune
- Fedje kommune
- Vestland fylkeskommune [med atterhald om endeleg politisk vedtak]
- Kommunal- og distriktsdepartementet som koordinerande hovudpart på vegne av staten, irekna andre departement og Distriktsenteret, samt Stasforvaltaren i Vestland og Husbanken

Avtalekommunane forpliktar seg som hovudpartar i avtalen til å prioritere innsats mellom delmåla i samarbeid med fylkeskommunen og staten som hovudpartar for avtalen, samt utforme handlingsplan med konkrete tiltak i samarbeid med aktørar namngitt som samarbeidspartnarar under kvart delmål i avtalen.

Avtalekommunane skal fordele midlar frå tilskotsordninga for bygdevekstavtalar, samt egne ressursar, mellom delmåla i handlingsplanen.

Avtalekommunane forpliktar seg til å vidareføre, følgje opp og bygge opp under etablerte samarbeid seg imellom, samt vurdere ytterlegare samarbeid, som samarbeid om velferdsproduksjon og andre kommunale oppgåver.

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) forpliktar seg som hovudpart i avtalen til å bidra med fagleg rådgjeving, evaluering og erfaringsdeling i prosessen, ha dialog om spørsmål som angår KDD og å godkjenne årlege handlingsplanar som følgjer opp delmåla og som samarbeidspartane er einige om, som grunnlag for statleg tilskot. KDD forpliktar seg til å

koordinere dialog mellom pilotane og aktuelle departement. KDD forpliktar seg til å samarbeide med aktuelle departement om å legge til rette for dialog mellom pilotane og aktuelle underliggjande etatar.

Vestland fylkeskommune skal som hovudpart vurdere oppfølging av bygdevekstavtalen i samanheng med prioriteringar i regional planstrategi og anna distriktsretta innsats i fylket og årlege budsjettprioriteringar. Som ein del av dette skal fylkeskommunen samarbeide med piloten om prioritering av innsats mellom delmåla i avtalen. Fylkeskommunen skal vidare støtte avtalekommunane i utforminga og oppfølginga av avtalen og handlingsplanen, gi fagleg rettleiing og samarbeide med avtalekommunane om gjennomføring av delmåla i avtalen der fylkeskommunen inngår i samarbeidet [med atterhald om endeleg politisk vedtak].

3. Andre aktørar med særlege roller i avtalen

Gjennom arbeidet har det blitt gitt særskilde oppdrag til andre aktørar for å støtte opp under arbeidet med avtalen.

Statsforvaltaren i Vestland skal legge til rette for dialog mellom statlege etatar og avtalekommunane for dei tema som staten har inngått avtale om. Statsforvaltaren skal ha sjølvstendig dialog med pilotane, samt fylkeskommunen, om utviklingsarbeidet og handlingsrom undervegs. Dette inneber å aktivt utforske samarbeidsformer og ha tidleg dialog med kommunane i aktuelle prosessar. Som namngitt samarbeidspart i avtalen skal statsforvaltaren støtte avtalekommunane i tråd med anna ansvar og innsats.

Distriktsenteret skal støtte KDD, statsforvaltarane, fylkeskommunane og pilotane i arbeidet. Distriktsenteret har ei særleg viktig oppgåve i å legge til rette for eit felles prosjektleiar-nettverk mellom pilotkommunane, og skal også legge til rette for erfaringsdeling mellom pulje 1 og pulje 2. I tillegg skal Distriktsenteret på eige initiativ dele kunnskap med pilotane, innanfor sine fagområde, der dei vurderer det er behov. Distriktsenteret skal delta i ei ressursgruppe for begge puljene der fylkeskommunar og statsforvaltarar deltek.

Husbanken skal, som samarbeidspart i avtalene, støtte kommunene med kapasitet og kompetanse på boligtematikk og bidra i handlingsplanarbeidet, herunder understøtte utforsking av samarbeidsformer og virkemidler innanfor Husbankens mandat.

Andre samarbeidspartar og deira rolle og plikter er presisert under kvart delmål og i handlingsplan.

4. Avtalen sitt formål og omfang

Formålet med denne avtalen er å sikre at hovudpartar i avtalen (sjå punkt 2) forpliktar seg til å samarbeide omkring felles delmål og problemstillingar (sjå punkt 6). Avtalen skal bygge opp under faste samarbeidsstrukturar, legge til rette for dialog mellom partane og bidra til betre samanhengar mellom politikkområde, forvaltningsnivå og sektorar.

Partane skal gjennom avtalen bidra til å nå piloten sine mål om busetjing, tilgang på kompetent arbeidskraft og framtidretta næringsutvikling i kommunane Solund og Fedje.

Partane skal fokusere på innsats som kan gjere det meir attraktivt å bu og arbeide i kommunane og slik bidra til auka tilflytting og redusert fråflytting. Partane skal i oppfølging av avtalen samarbeide om å utvikle og teste ny distriktpolitikk som kan ha overføringsverdi til andre distriktskommunar, samt mobilisere til auka utnytting av eksisterande ordningar. Avtalen skal også bidra til å teste ut nye samarbeidsformer, på tvers av kommunar og forvaltningsnivå.

Avtalen skal gi rammer for samarbeid mellom partane, avklare forventningar og skape føreseielegheit om korleis samarbeidet skal skje. Utover dette vil forplikingane beskrivast nærare i handlingsplan for oppfølging av avtalane, samt styringsbrev, budsjettbehandling mv.

Denne avtalen om samarbeid skal bidra til:

- å klargjere viktige prinsipp og gjensidige krav og forventningar
- å sikre kontinuitet og være føreseieleg for partane
- forståing og respekt for kvarandre sine synspunkt og arbeidsmåtar
- å styrke Solund og Fedje som livskraftige og attraktive øysamfunn ved å fremje, lokal næringsutvikling, attraktive lokalsamfunn og ei bærekraftig utvikling av kommunane.

Eventuell usemje søkast løyst gjennom dialog.

Avtalen skal gjelde frå den er formelt godkjent av alle hovudpartar og fram til 30. desember 2028. Ved avtaleslutt skal det vurderast om og i kva grad partane har levert på sine forplikingar, slik dei er definert i avtalen. Ved vurdering av måloppnåing skal resultat frå arbeidet sjåast i samheng med anna innsats som treff avtalekommunane i same periode.

Tilskotsordninga for utprøving av bygdevekstavtalar skal understøtte pilotens arbeid i prosessen. Handlingsplanen dannar grunnlag for finansiering av oppfølging av avtalen, med atterhald om Stortingets årlege budsjettvedtak. Ytterlegare finansiering skal avklarast gjennom ordinære budsjettprosessar og synleggjerast i årleg oppdatering av handlingsplan for oppfølging av avtalen. Samarbeidspartane bør elles bruke oppfølging av avtalen til å mobilisere til bruk av eksisterande ordningar.

5. Forankring

Piloten har stått fritt til å prioritere innsatsområde i samsvar med lokale moglegheiter og utfordringar.

Avtalen sitt innhald er forankra i politiske vedtak i begge avtalekommunane, og i tillegg i kommuneplanen sin samfunnsdel (*Kommuneplan for Fedje kommune 2012-2024 Samfunnsdel og Kommuneplanen sin Samfunnsdel Solund 2020-2030*). Innhaldet i avtalen skal vidare forankrast i arbeidet med eventuelle nye samfunnsplanar.

For Vestland fylkeskommune er arbeidet forankra politisk gjennom samfunnsoppdraget til fylkeskommunen, slik det kjem til uttrykk i *Utviklingsplan for Vestland 2020-2024* og i vedtaket frå Fylkesutvalet av 25. november 2024.

Frå statens side er avtalens innhald forankra i regjeringsvedtak, og i tillegg i Meld. St. 27 (2022–2023) *Eit godt liv i heile Noreg – distriktspolitikk for framtida* og andre aktuelle styrings- og avgjerdsdokument. Ved avtaleinngåing er avtalen handsama i regjering.

6. Delmål, samarbeidspartar og plikter

Måla i bygdevekstavtalen fordrar koordinert innsats frå fleire sektorar. På nokre område er det primært aktuelt med eit pilot-stat-samarbeid, på andre er det aktuelt å samarbeide med fleire aktørar. Desse er namngjevne som samarbeidspartar under. I slike høve pliktar også desse aktørane seg gjennom avtalen, til å samarbeide om å finne moglege løysningar. Partane vert oppmoda til å nytte relevant forskning og rapportar som ein del av arbeidet. For kvart delmål skal partane bli einige om konkrete tiltak i årlege handlingsplanar, samt bli einige om å invitere andre aktørar inn i arbeidet.

Arbeidet skal konkretiserast i samanheng med anna innsats i avtalekommunane, og samordne innsats i den grad det er formålstenleg. Ved avtaleslutt skal pilotane rapportere på måloppnåing for dei enkelte delmåla. Partane under det enkelte delmål skal bli einige om hensiktsmessige måtar å vurdere måloppnåing som ein del av arbeidet med handlingsplanane.

6.1 Delmål 1 Etablere og vidareutvikle hamnesentrum med tettstadsfunksjonalitet (Fedje hamn og indre hamn Hardbakke)

Samarbeidspartar under dette delmålet omfattar avtalekommunane, Statsforvaltaren i Vestland og Vestland fylkeskommune. Samarbeidspartane forpliktar seg til å samarbeide om å utarbeide ein handlingsplan for styrka tettstadsfunksjonalitet i avtalekommunane, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partane kan bli einige om å invitere andre aktørar inn i arbeidet, slik som Kystverket, Distriktssenteret, Skyss, Norled, Fjord 1, BKK/Eviny, utbyggjarar, næringsaktørar og Husbanken.

Samarbeidet skal føre fram til ein heilskapleg strategi for å utvikle attraktive hamnesentrum med moglegheitsstudiar for auka integrasjon i ein regional bu- og arbeidsmarknad. Strategien skal ta opp tema som betre samferdsel, forbetra integrasjon mellom tettstad og grender, bustadbygging og auka aktivitet. I arbeidet med å styrke tettstadsfunksjonaliteten kan ein sjå på korleis ein betre kan utnytte allereie bygde areal gjennom fortetting og transformasjon av eksisterande bygningsmasse. Partane skal gjennom handlingsplanarbeidet følgje opp strategien med konkrete tiltak for å styrke det lokale arbeidet med temaa. Innsats og tiltak som påverkar arealbruk skal skje innanfor rammene av dei statlege planretningslinjene for arealbruk og mobilitet.

6.2 Delmål 2 Auke pilotkommunane sin attraktivitet som ein stad å bu

Samarbeidspartar under dette delmålet omfattar avtalekommunane, Statsforvaltaren i Vestland, Vestland fylkeskommune og Husbanken. Samarbeidspartane forpliktar seg til å samarbeide om å utvikle ein handlingsplan for å utvikle lokale bustadtilbod i avtalekommunane, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partane kan bli einige om å invitere andre aktørar inn i til arbeidet, slik som Distriktssenteret, Riksantikvaren, Fortidsminneforeningen, utbyggjarar, investorar, arkitektfagleg kompetanse, mfl.

Partane skal under dette delmålet samarbeide om planlegging og gjennomføring av bustadprosjekt i avtalekommunane, og hauste erfaringar med relevans for andre distriktskommunar. I tillegg til bustadprosjekt i hamnesentrum (sjå delmål 1) skal partane under dette delmålet samarbeide om å utforske moglegheiter for transformasjon, oppgradering eller gjenbruk av eksisterande bustadmasse, fortetting, nye bustadkonsept og utnytting av eksisterande verkemiddel som bidreg til fleire eigna bustadar i kommunane. Arbeidet skal fremje gode bustadmiljø og stadkvalitetar, samarbeid mellom offentlege og private aktørar, og bidra til å styrke heilskapleg bustadplanlegging i kommunane.

Innsats under dette delmålet vil vidare innebere arbeid for auka bruk av Husbanken sine etablerte verkemiddel, samt utforsking av handlingsrommet signalisert i Bustadmeldinga (Meld. St.13 (2023-2024)).

6.3 Delmål 3 Styrke næringsutvikling og jobbmarknad i avtalekommunane

Samarbeidspartar under dette delmålet omfattar avtalekommunane og Vestland fylkeskommune. Samarbeidspartane forpliktar seg til å samarbeide om å utvikle ein handlingsplan for styrka arbeidsmarknad og næringsutvikling i avtalekommunane, og bidra til gjennomføring av denne.

Partane kan bli einige om å invitere andre aktørar inn i arbeidet, slik som Distriktssenteret, Nav, Fagskulen Vestland, Solund Næringsskipnad, Industriutvikling Vest, Søsterselskapet A/S, Nordhordland Utviklingsselskap, Visit Bergen, Visit Fjordkysten og Sunnfjord, Fjordkysten regional og geopark, Nordhordland Biosfæreområde, Studiesenter Kysten, Klar bedrift, Framtidsfylket, Kystverket, Grøn region Vestland/ Næringsforum Vestland, SIVA, Innovasjon Norge, mfl.

Partane forpliktar seg til å arbeide for å styrke næringsutviklinga og jobbmarknaden i avtalekommunane på måtar som både tek vare på eksisterande arbeidsplassar og kompetanse, og som bidreg til å etablere nye. Partane skal under dette delmålet etablere felles kunnskapsgrunnlag og gjennomføre moglegheitsstudiar for nærings- og ervervsutvikling i regionen, basert på avtalekommunane sine naturressursar, lokasjon og lokale konkurransefortrinn. Prioriterte områder er berekraftig reiseliv, styrking av og innovasjon innan maritime og marine næringar, ny infrastruktur for næring, desentraliserte utdanningstilbod og arbeidsplassordningar, og utvikling av kompetansearbeidsplassar som kan bidra til å rekruttere og behalde kvinner i lokalsamfunna.

6.4 Delmål 4 Tydeleggjere og styrke kommunen si rolle som tilretteleggjar for samfunnsutvikling i ei ny tid

Samarbeidspartar under dette delmålet omfattar avtalekommunane, Statsforvaltaren i Vestland og Vestland fylkeskommune. Samarbeidspartane forpliktar seg til å samarbeide om å utvikle ein handlingsplan for styrka avtalekommunane si rolle som tilretteleggjar for samfunnsutvikling, og bidra til gjennomføring av denne. Partane kan bli einige om å invitere andre aktørar inn i arbeidet, slik som Distriktssenteret, KS, DOGA, universitet og høgskular, mfl.

Partane skal samarbeide om å utforske løysingar som kan styrke deira moglegheit til betre løysing av oppgåver på området, mellom anna nye samarbeidsmodellar. Samarbeidspartane tar sikte på å utvikle ein samarbeidsmodell for forbetra og effektivt planarbeid i praksis, i mindre kommunar. Innsats og tiltak som påverkar arealbruk skal skje innanfor rammene av dei statlege planretningslinjene for arealbruk og mobilitet. Arbeidet skal synleggjere og nytte den ressursen små kommunar har i form av tett samarbeid mellom ulike fagområde og ei heilskapleg tilnærming til lokal samfunnsutvikling. Arbeidet skal vidare synleggjere korleis regionale og nasjonale aktørar kan nytte dette som ein ressurs i samhandling med kommunane.

Under dette delmålet forpliktar også avtalekommunane seg til å gå gjennom og evaluere eiga rolle, organisering og ressursbruk, og arbeide målretta for å ivareta og styrke kompetanse og kapasitet innan sentrale område som bustad, næring og samskaping med lokalsamfunna. Arbeidet skal sjåast i samheng med arbeidet under dei andre delmåla. Avtalekommunane vil særleg sjå på korleis den kapasiteten som ligg i mellom anna frivillig arbeid og kultur kan styrkast som ein ressurs i å bygge ein felles utviklingskapasitet for lokalsamfunna. Samarbeidspartane forpliktar seg til å vere sparringspartnar og bidra med kompetanse og rettleiingsstøtte i dette arbeidet.

7 Overordna oppfølging av avtalen

Avtalen skal følgjast opp av ein handlingsplan som skal reviderast årleg. Avtalekommunane har ansvar for å utforme handlingsplanen i samarbeid med namngitte samarbeidspartnarar (jf. rammene for tilleggsbevilgninga, formidla i brev frå KDD i desember 2024). Roller og ansvar vil bli beskrive nærare i handlingsplan for oppfølging av avtalen. Sjå for øvrig omtale av forpliktingar under punkt 2. hovudpartar i avtalen.

KDD vil årleg invitere hovudpartane til politisk dialog om framdrift og status i avtalene. Her vil det bli lagt til rette for dialog med andre departement om saker til politisk vurdering. Avtalekommunane forpliktar seg til politisk handsaming av status i arbeidet i forkant av dei politiske dialogmøta.

KDD vil samane med partane bli einige om ein felles evalueringsstrategi med rom for tilpassing til kvar avtale. KDD vil i tillegg utarbeide eit felles evalueringsdesign som også er tilpassa den enkelte avtale. Designet skal utarbeidast i lys av konkretiseringar i handlingsplanarbeidet. Partane kan vidare einast om rapporteringar og evaluering etter behov.

Avtalen er signert av

Avtalepart	Dato for politisk vedtak
Solund kommune	
Fedje kommune	
Kommunal- og distriktsdepartementet	
Vestland fylkeskommune	